

اصلاحات در فرهنگ عاشورا

محمی الدین بهرام محمدیان

محمدیان، بهرام، ۱۳۴۲ -

اصلاحات در فرهنگ عاشورا / محی الدین بهرام محمدیان. -- تهران:

عابد، ۱۳۸۴.

۱۷۰ ص.

ISBN: 964-364-598-3 ۱۸۰۰۰ ریال:

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه به صورت زیر نویس.

۱. واقعه کربلا، ۶۱ ق، ۲. عاشورا، ۳. حسین بن علی (ع). امام سوم، ۴ - ۶۱

ق. الف. عنوان.

۲۹۷/۹۵۳۴

BP ۴۱ / ۵ / م ۳

۸۴-۱۵۴۱۴ م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات عابد

اصلاحات در فرهنگ عاشورا

مؤلف: محی الدین بهرام محمدیان

حروف نگار و صفحه آرا: حسن میرزا جعفر

چاپ و صحافی: معاصر

ناظر چاپ: عزت مهاجرانی

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: طیف نگار

قیمت: ۱۸۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۸۴

ناشر: عابد

شابک: ۹۶۴-۳۶۴-۵۹۸-۳

آدرس مرکز پخش: خ ستارخان، خ حبیب اللهی، نبش کوچه جعفریان صادق.

پلاک ۳۲ تلفن: ۶۶۵۱۳۳۲۱ تلفکس: ۶۶۵۱۵۲۴۹

فهرست

عنوان	صفحه
مقدمه	۷
جلسه اول: تقارن محرم و فروردین	۱۳
جلسه دوم: وصیت امام (علیه السلام)	۲۷
جلسه سوم: تعریف و شاخصه های اصلاحات	۴۱
جلسه چهارم: روش حسین (علیه السلام) در برابر بنی امیه ..	۵۵
جلسه پنجم: انحرافات و تحریفات در دوره بنی امیه ..	۷۵
جلسه ششم: جایگاه علما و اندیشمندان در	۹۵
جلسه هفتم: الزامات اصلاحات	۱۰۷
جلسه هشتم: رهبری اصلاحات	۱۲۳
جلسه نهم: هدف و روش	۱۳۹
جلسه دهم: معروفها و منکرها	۱۵۷

تاز آزادگی و عشق نشان خواهد بود
 نام تو زیور تاریخ جهان خواهد بود
 رسم بیداد سیری و عدالت طلبی
 نقش با خون تو بر لوح زمان خواهد بود
 لاله از درد تو با داغ زند سر از خاک
 گل ز سودای غمت جامه دران خواهد بود
 در تو ای آیینه جلوه اسماء و صفات
 ذات مطلق که نهان است عیان خواهد بود
 راز عشق تو معماست که از دیده عقل
 در پی پرده اسرار جهان خواهد بود
 تویی آن نادره مضمون که نگنجد در لفظ
 وصف معنای تو برتر ز جهان خواهد بود
 توحسینی که ز خونت گل توحید شکفت
 لاجرم فدیة تو هر دو جهان خواهد بود
 خون تو آب حیات است که در طی قرون
 در دل بستر تاریخ روان خواهد بود^۱

فرصت محرم و مجالس عاشورا نیکو زمان و مکانی است که بتوان در کنار عزاداری و سوگواری سرور شهیدان، فرهنگ و معارف حسینی را تبیین نمود و از هدفهای عالی و مقاصد اصلی حرکت عظیم عاشورایی سخن گفت. پُر واضح است اگر در این فرصتها و مجالسها از ذکر فداکاریها و بیان هدفها و روشها غفلت شود و عزاداریها و سوزها، اشکها و ناله‌ها تهی از معرفت شوق‌انگیز و محبت تعهد آفرین باشد، در آن صورت اقامه چنین مجالسی، ادامه راه آن بزرگ نخواهد بود.

سیمای زیبای کتاب شهادت و جوهرِ چهرهٔ خون آلود حسین (علیه السلام) را باید در تابلو عاشورا تفسیر نمود که آیهٔ اول این مُصحف بشکوه از هم دریده در میدان کربلا، چیزی جز ایمان و عدالت و آزادیخواهی و مقاومت در برابر ظلم و ستم نیست. باید در مجلس حسینی این آیه را تفسیر نمود که اگر پیروان و شیعیانش که عزادار سوگ از دست دادن اویند، اهمیت حیات مبتنی بر ایمان و عدالت را درک نکنند و پای در میدان عدالتخواهی نگذارند، مرده‌اند هر چند که نفس بکشند. در ذیل تفسیر آیه شهادت حسینی لازم است این شرح رقم بخورد که پیروان راه انبیاء باید بیدار شوند و پرچم خونین عاشورا را برافرازند و در میعادگاه بهم پیوسته پیامبران از آدم تا خاتم - کربلای همان وارث حقیقی، حسین بن علی - حاضر شوند، نماز را اقامه دارند و زکات را بپردازند معروفها را متشر سازند و از زشتیها و پلیدیها و نارواییها بگریزند و بگریزانند. اما باز در این میعادگاه و میقات از حسین پرسند زیباترین سر و اثر نماز در کجا هویدا می‌شود؟ زکات چگونه قسط و عدالت را در حوزهٔ اقتصاد و معاش تأمین می‌کند؟ بالاترین معروف روزگار ما کدام است؟ کدامیک از زشتیها اگر زدوده شود پلشتیهای دیگر به همراه آن دفن می‌گردد؟ و بالاتر از همه و همه از حسین این امام نسته در عرصه و پایدارِ روزگار پرسند که راز مانایی تو و نهضت تو در چیست که اینگونه هر روز و

هر روز شور می‌آفریند و شعور می‌گستراند؟!

مجلس عاشورا، مجلس قیام است، نه قعود. مجلس عزت است نه ذلت، مجلس حقیقت است نه افسون، مجلس حماسه است نه فسانه. مجلس شجاعت است و شهامت، نه نشتِ حقارت و تن دادن به ضلالت.

اگر در مجالس عاشورایی ما از حسین و عدالتخواهی او گفته شود، اگر از ایمان و آزادیخواهی گفته شود و اگر مجالس عاشورایی مدرسه اعتقاد و جهاد، صلاح و اصلاح، قرآن و نماز باشد، در آن صورت از این مدرسه و مدرس شاگردان برجسته و برخوردار از روح شهامت و فداکاری، دارای تعهد و رسالت و تلاشگر برای نجات انسانیت و گسترش عدالت و هدایت بیرون خواهد آمد.

اما باید افسوس خورد و تأسف شمرد که عاشورا در میان دوستان، مانند قهرمانِ خود در میان دشمنان مظلوم است. دشمن به نیزه و دشنه سینه عاشورا را شکافته است و به تیر و شمشیر دستان آن را انداخته است و دوست با بسنده کردن به ماتم و ناله، پیام و فریاد آن را کم نمایانده است و به تعبیر عالمی عاشورایی: [در حالی که] شب عاشورا، روز بزرگ انسانیت است و روز عاشورا ملکوت سترگ همه روزهاست... [اما] افسوس که سرایندگان عاشورا ذات عاشورا را نسروند؛ یا کمتر سرودند... [و] افسوس که گویندگان عاشورا ذات عاشورا را نگفتند یا کمتر گفتند... [در حالی که] ذات عاشورا ذات طلوع است: حماسه و رسالت... و آنان بیشتر از غروب دم زدند: کشته شدن و اسارت!^۱

در برابر این تکلیف، تکلیف تفسیر دوباره عاشورا و تبیین حقایق و معارف حسینی، خود را موظف دیدیم به قدر وسع خویش نه به عظمت و بزرگی عاشورا، رفتن به زمان عاشورا را برای بازآوردن پیام حسین (علیه السلام)

تجربه کنیم تا در چگونگی بهره‌وری از عاشورا و بازخوانی و بازگویی آن در فضای زندگی امروز برای فرزندان روزگار خود گامی برداریم و طرحی براندازیم.

در این سالهای اخیر که توفیق خطابه و مرثیه بر سالار شهیدان، حضرت اباعبدالله الحسین و اصحاب بزرگوارش، همراه بود در جمع سوگواران و جستجوگران پیام آن امام بزرگ، در مسجد نور^۱ موضوعات زیر مطرح شد:

□ عنصر امر به معروف و نهی از منکر در نهضت امام حسین (علیه السلام) [محرم

۱۴۱۸ - اردیبهشت ۱۳۷۶]

□ اگر امام (علیه السلام) به جای عهدشکنی کوفیان با وفاداری آنان مواجه می‌شد و موفق به تشکیل حکومت می‌گردید، ویژگی‌های حاکمیت حسینی چه بود؟

[محرم ۱۴۱۹ - اردیبهشت ۱۳۷۷]

□ اگر امام (علیه السلام) به جای محرم ۶۱ هجری در محرم ۱۴۲۰ بود با دنیای امروز و حاکمیت‌های امروزی چگونه مواجه می‌شد؟ [محرم سال ۱۴۲۰

۱- مسجد و مجتمع اسلامی نور یکی از مساجد مهم تهران بلکه از مساجد خوب و پرفعالیت کشور می‌باشد که در سال ۱۳۷۵ به همت مؤمنین و خیرین از همشهریان محترم شبستری مقیم تهران و با تلاش بی‌وقفه و با نظارت و تولیت حضرت آیت الله حاج میرزا محسن مجتهد شبستری دامت برکاته بعد از تقریباً ده سال عملیات احداث و بنا، تأسیس گردیده است این مسجد علاوه بر شبستان دارای تالارهای متعدد برای برگزاری مراسم سخنرانی، گردهمایی و پذیرایی و کتابخانه مستقل به نام رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) با بیش از ۶۰۰۰ عنوان کتاب می‌باشد.

فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی، خدمات تبلیغی ارشادی و همچنین امور خیریه از برنامه‌های مستمر این مجتمع اسلامی است. جلسات تفسیر قرآن کریم، نهج البلاغه، صحیفه سجاده، دروس اعتقادی و احکام و مباحث فرهنگی همانند شرح و بازخوانی مثنوی مولانا، آموزشهای خانواده از جمله این فعالیتها می‌باشد. خداوند متعال پاداش نیک به تمام بنیانگذاران این بنای خیر مرحمت فرماید و ما را در دوام خدمت خالصانه و شکر نعمت اسلام و قرآن توفیق عنایت کند.

مصادف با فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۷۸]

□ ویژگی دولت نهایی از دیدگاه امام حسین (علیه السلام) [محرم سال ۱۴۲۱

مصادف با فروردین ۱۳۷۹]

□ تفسیر عرفانی و معرفت شناسانه حرکت عاشورا [محرم سال ۱۴۲۲

مصادف با اسفند ۱۳۸۰]

□ اصلاحات در فرهنگ عاشورا [محرم سال ۱۴۲۳، مصادف با اسفند و

فروردین ۸۰ - ۱۳۸۱]

لازم به یادآوری است که هر کدام از این مباحث با تعیین کلید واژهایی مرتبط با موضوع و با روش تحلیل محتوا و با تکیه بر کلمات و سخنان امام حسین (علیه السلام) مطرح شده‌اند.

برخی از شرکت کنندگان این جلسات ضمن یادآوری نکاتی سودمند و یا طرح پرسش و نظر در تکمیل مباحث، درخواست نکثیر نوارهای صوتی و تصویری آن را داشته‌اند که به همت واحد فرهنگی به تعدادی محدود اجابت شد. اما در این میان عزیز ارجمندی اصرار داشت تا این مباحث پس از استخراج به صورت نوشته منتشر شود. این پیشنهاد توأم با تأکید برادر عزیز ارجمند جناب آقای دکتر محمد علی اسماعیلی، ناخواسته توسط عزیز دیگری جناب آقای دکتر غلامحسین حیدری عملی شد. جناب ایشان از سر لطف و محبت، نوارهای دههٔ اول محرم سال ۱۴۲۳ که مصادف با ایام تعطیلات نوروز ۱۳۸۱ بود پیاده نموده و با ویرایشی اولیه برای بازخوانی به من سپردند تا رفع نواقص شود و به دست نشر سپرده گردد. اما این اقدام سریع دوستان گرفتار آفت تأخیر تا به امروز از سوی من شد، هر چند که دیرکرد در اجابت درخواست عزیزان را دوست نمی‌داشتم.

حال اگر خداوند توفیق عنایت کند در صدد هستیم با کمک برخی دوستان،

آن سخنرانی‌ها را به صورت مجموعهٔ معارف حسینی و فرهنگ عاشورایی

مشر سازیم. یقیناً نظرات و راهنمایی‌های فرهیختگان و اندیشوران و دعای
خیر صاحب‌دلان راهگشای قدمهای بعدی خواهد بود.

من الله التوفیق و علیه التکلان

تهران - محمدیان

اردیبهشت ۱۳۸۴